

Faktaark – Pensjonsfondets etiske retningslinjer og evalueringsprosessen

1. Om Statens pensjonsfonds etiske retningslinjer

Statens pensjonsfond består av

- Statens Pensjonsfond – Utland (SPU)
Tidligere Petroleumsfondet eller "Oljefondet"
- Statens Pensjonsfond – Norge (SPN, eller Folketrygdfondet)

Etiske retningslinjer gjelder for forvaltningen av hele Statens pensjonsfond.

Etiske retningslinjer for Statens pensjonsfond – Utland:

Fastsatt:

Finansdepartementet fastsatte 22. desember 2005 etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond – Utland.

Bakgrunn:

De etiske retningslinjene er basert på utredning og forslag fra et regjeringsoppnevnt utvalg ledet av professor dr. juris Hans Petter Graver. Graver-utvalget ble nedsatt 18. oktober 2002, og avga sin innstilling 25. juni 2003 - NOU 2003: 22 Forvaltning for fremtiden

Målsetning:

De etiske retningslinjene hviler på to grunnlag (De etiske retningslinjer punkt 1):

- å sikre kommende generasjoner en rimelig andel av landets oljerikdom. God avkastning på lang sikt er avhengig av en bærekraftig utvikling i økonomisk, økologisk og sosial forstand. Fondets finansielle interesser skal styrkes ved at eierposisjoner fondet har, brukes for å fremme en slik bærekraftig utvikling.
- Fondet skal ikke foreta investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for at fondet medvirker til uetiske handlinger eller unnlater (for eksempel krenkelser av grunnleggende humanitære prinsipper, grove krenkelser av menneskerettighetene, grov korrupsjon eller alvorlige miljøødeleggelser.)

Hvordan?:

De etiske retningslinjene bygger på to ulike virkemidler:

- Eierskapsutøvelse
- Utelukkelse av selskaper fra porteføljen.

Om eierskapsutøvelsen (de etiske retningslinjene punkt 3):

Norges Bank har ansvaret for eierskapsutøvelsen. Gjennom eierskapsutøvelsen skal Norges Bank

- sikre fondets finansielle interesser
- utøve eierrettigheter i samsvar med prinsipper nedfelt i FNs Global Compact og OECDs prinsipper for multinasjonale selskaper

Norges Bank har fastsatt egne prinsipper for eierskapsutøvelsen. Gjennom eierskapsutøvelsen kan Norges Bank utøve en langsiktig påvirkning på selskapene hvor fondet er investert. Norges Bank har særlig satt fokus på barnearbeid og miljø.

Om utelukkelse av selskaper fra porteføljen (De etiske retningslinjene punkt 2)

Etikkrådet, som består av fem medlemmer oppnevnt av Finansdepartementet, foreslår utelukkelse av selskaper basert på uetiske produkter eller atferd. Det er departementet som fatter den endelige beslutningen om et selskap skal utelukkes eller ikke.

Fondet skal ikke være investert i selskaper som produserer *våpen* som ved normal anvendelse bryter med grunnleggende humanitære prinsipper, for eksempel klasevåpen eller atomvåpen.

Fondet skal heller ikke være investert i selskaper det anses å være en uakseptabel risiko for å medvirke til:

- Grove eller systematiske krenkelser av menneskerettighetene som for eksempel drap, tortur, frihetsberøvelse, tvangsarbeid, de verste former for barnearbeid og annen utbytting av barn
- Alvorlige krenkelser av individers rettigheter i krig eller konfliktsituasjoner
- Alvorlig miljøskade
- Grov korrupsjon
- Andre særlig grove brudd på grunnleggende etiske normer.

Etiske retningslinjer for Statens Pensjonsfond – Norge (SPN)

Folketrygdfondet har etiske retningslinjer for forvaltningen som bygger på samme grunnprinsippene som Norges Banks prinsipper for eierskapsutøvelsen.

Utelukkelse av et selskap fra SPUs portefølje fører til utelukkelse også for SPNs adgang til å investere i selskapet.

2. Evalueringsprosessen

Konferansen 16. og 17. januar markerer starten på evalueringen av de etiske retningslinjene, som regjeringen har satt i gang.

Målsetning med evalueringen er:

- sikre at de etiske retningslinjene virker etter intensjonen
- bevare bred politisk oppslutning
- fange opp innspill som kan være med på å styrke den etiske profilen

Evalueringsprosessen:

- Perioden januar-mars 2008 - Finansdepartementet arrangerer informasjonsmøter og seminarer for bl.a. frivillige organisasjoner, presse og andre interesserte om hvordan retningslinjene fungerer, hva som er målsettingen med evalueringen, samt utdype hvordan en stor og profesjonell kapitalforvaltningsvirksomhet drives.
- Et høringsnotat vil bli sendt ut på bred høring våren 2008. Det tas sikte på å invitere høringsinstansene til et informasjonsmøte når notatet sendes ut.
- På grunnlag av høringsinnspill og eksterne vurderinger vil Finansdepartementet utrede forslag til eventuelle endringer i de etiske retningslinjene mot slutten av 2008. Evalueringen vil deretter bli lagt fram for Stortinget i meldingen om Statens Pensjonsfond våren 2009.

3. Les mer

De etiske retningslinjene for Statens Pensjonsfond – Utland, er i full tekst tilgjengelig på Finansdepartementets hjemmesider på Regjeringen.no, under Tema Statens Pensjonsfond. Her ligger også mye annen informasjon om de etiske retningslinjene.

Norges Banks ”Prinsipper for eierskapsutøvelse og ivaretagelse av finansielle verdier” er sammen med mye annen informasjon, tilgjengelig på Norges Banks hjemmesider, velg Kapitalforvaltning og deretter Eierskapsutøvelse.

Etikkrådets tilrådninger er tilgjengelig på Finansdepartementets hjemmesider på Regjeringen.no, under ”Styrer, råd og utvalg” velg ”Etikkrådet for Statens pensjonsfond – Utland”